

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-2355220
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

02 Aralık 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/40619-20 GK 92
7/43709 GK 134
7/48295 GK 11
7/49044 GK 12
7/49066 GK 12
7/49154 GK 12
7/49211 GK 12
7/49319 GK 12
7/49735 GK 12

7/52411-15
7/52417-24 } GK 21

7/52522-23
7/52528-29 } GK 23

7/52613-16
7/52618-20 } GK 24

Murat KURUM
Bakan

-Liste (8 Adet, 9 Sayfa)
-Cevap Yazısı (139 Adet, 251 Sayfa)

7/49894 GK 12
7/51219-20
7/51441
7/51443
7/51619
7/51621-22
7/52100-01
7/52103-04
7/52217
7/52222

7/52704-08
7/52710-14
7/52717-18
7/52954
7/52956-63
7/53081
7/53084
7/53086-89
7/53091-92

7/53285-92
7/53294-95
7/53297-98
7/53446-49
7/53451-52
7/53455-58
7/53460-61
7/53590-91
7/53692
7/53696-98
7/53700-03
7/53705-06

7/53787 GK 35
7/53882-86
7/53888-90
7/53892
7/54020 GK 40
7/54107-09
7/54117
7/54119-25
7/54309-10
7/54317
7/54440

AYDIN MİLLETVEKİLİ
SAYIN AYDIN ADNAN SEZGİN'İN
TBMM 7/54122 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORU VE CEVAPLARI

SORULAR:

Aydın'ın Germencik ilçesine bağlı Hıdırbeyli, Mursallı, Ömerbeyli ve Alangüllü mahallerindeki bazı arazilerde son günlerde, derinlikleri 2 metreyi, uzunlukları 1 kilometreyi bulan çatlaklar oluşmuştur. Çatlakların büyük kısmı, birinci sınıf tarım arazisi vasfındaki bölgelerde veya yakınlarında yer almaktadır. Jeoloji Mühendisleri Odası Aydın Şubesi ile Germencik Doğa ve Çevre Derneği'nin değerlendirmelerine göre çatlaklar, yeraltı sularının azalması ve rezervuarlarda oluşan boşlukların çökmesi sonucunda oluşmaktadır. Kuraklık nedeniyle rezervuarların yeterli şekilde beslenememesi, çatlakların oluşmasındaki faktörlerden birisidir. Ayrıca bölgedeki jeotermal enerji santrallerinin (JES) yeraltı sularını denetimsiz ve düzenlemelere aykırı şekilde kullanması nedeniyle depresyon artmış, sismik hareketler ve çökmeler tetiklenmiştir. 16 JES tesisi ve 150'ye yakın sondaj kuyusu bulunan Germencik, dünyada JES'lerin en yoğun olarak bulunduğu bölgeler arasındadır. Ülkemizde JES'lerle ilgili yasal düzenlemelerin ve denetimlerin yetersiz olması nedeniyle, bölgesel yoğunluğun yarattığı riskler dünyanın diğer bölgelerine kıyasla çok daha yüksektir. Bakanlığınız tarafından, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) desteğiyle hazırlanan "Türkiye'de Jeotermal Kaynakların Kümülatif Etki Değerlendirmesi" projesinin sonuç raporunda, JES'lerde üretim ve enjeksiyon ile bağlantılı olarak arazi çökmeleri gerçekleşebileceği belirtilerek, düzenli olarak arazi ölçümleri yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Raporda, "tesis alanına kurulacak olan sabit GPS noktalarının kayıtları ve uydu görüntüleme yöntemleriyle alansal çökme miktarının değişimi 3 ayda bir izlenecek şekilde kayıt altına alınmalıdır" ifadeleri kullanılmıştır.

Bu çerçevede;

- 1) Bakanlığınızca hazırlatılan JES etki değerlendirme raporunda vurgulanan izleme- denetim sistemleri, Aydın ve çevresindeki JES tesislerinde neden hala kurulmamıştır?
- 2) Çökmelerin nedenlerinin araştırılmasına yönelik ne gibi adımlar atılmıştır?
- 3) Çökmelerin önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmaktadır?
- 4) JES tesislerinin faaliyetleri derhal durdurularak, bu tesislerde çökmelere neden olabilecek ihmallere yönelik bilimsel incelemeler başlatılması düşünülmekte midir?

CEVAPLAR:

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) ile Bakanlığınız arasında yapılan teknik işbirliği anlaşması ile yürütülen "Türkiye'deki Jeotermal Gelişimin Kümülatif Etki Değerlendirmesi" projesi kapsamında hazırlanan "Nihai Kümülatif Etki Değerlendirme Raporu" ile sunulan öneriler Bakanlığınızda halihazırda ÇED süreci yürütülen yada yeni başvuru yapılan Jeotermal Enerji Santrallerinin ÇED süreçlerinde ve ÇED Raporu Özel Format hazırlama çalışmalarında dikkate alınmaktadır.

Bakanlığımıza başvurusu yapılan her projede olduğu gibi, Jeotermal Enerji Santrali projelerinde de ÇED Yönetmeliğinin 8.maddesinin 4. bendi gereği hazırlanacak raporların incelenip değerlendirilmesi amacıyla, ilgili kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşan bir komisyon belirlenmektedir. ÇED süreçlerinde gerek ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan görüşler doğrultusunda gerekse proje için seçilen alanın ve etkilenmesi muhtemel olan çevrenin özellikleri dikkate alınarak, planlanan tesis için etki alanı belirlenmekte olup, bu alan içerisindeki depresyon, jeotermal kaynağın kullanımı sonucu toprak tabakasında olması muhtemel etkiler, çökme veya obruk vb. risklerin değerlendirilmesi ve alınacak önlemleri içeren çalışmalar detaylı bir şekilde irdelenmektedir.

Jeotermal kaynakların kullanımı sonucu olası çökme ve toprak kayıpları gibi durumların önlenmesi ile ilgili olarak, sondaj çalışmalarına başlanılmadan önce proje alanında sismik ve jeofizik çalışmalar ile temel seviyeler ve tektonik değişimler belirlenerek, oluşabilecek riskler ve risklere karşı alınacak önlemler ÇED süreci içerisinde oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyon üyesi kurum/kuruluşların görüşleri ile değerlendirilmekte ve hazırlanan ÇED raporunda alınması gerekli tüm tedbirlere yönelik açıklamaların ve taahhütlerin yer alması sağlanmaktadır.

ÇED Gerekli Değildir/ÇED Olumlu Belgesi bulunan projelere ilişkin verilen taahhütlerin yerine getirilip getirilmediği yönünde de 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında hem Bakanlığımızca hem de projenin kurulduğu ilin Valilikleri (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) tarafından izleme ve denetim çalışmaları yürütülmektedir. Aynı zamanda, Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde verilen taahhütlerin ihlalinin tespiti halinde de 2872 sayılı Çevre Kanununun 20. maddesi (e) bendi gereği idari yaptırımlar yapılmaktadır. JES Tesislerinin çevre iznine tabi olma süreci, 06 Kasım 2020 tarihli ve 31296 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" hükümlerine göre 30.06.2021 tarihinde başlamıştır. Bu tarih itibarıyla işletmelerin ilk olarak Geçici Faaliyet Belgesi ardından da Çevre İzinini alması gerekmektedir. Çevre izni başvurusu aşamasında yapılacak olan emisyon ölçümleri sonucuna göre emisyonunun sürekli izlenmesi kararı kesinleştikten sonra Bakanlığımıza Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri (SEÖS) verilerinin aktarımı sağlanarak bu tesisler izlenecektir.

Bu kapsamda, Jeotermal Kaynak Arama Projelerine ilişkin Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporlarında;

- Projenin teknik özellikleri, fayda-maliyet analizleri, politik-yasal ve idari çerçeve, mülkiyet ilişkileri ile yer ve teknoloji alternatifleri,
- Proje yeri ile etki alanlarına olan etkileri (koruma alanları, flora fauna, orman alanları, doğal afet durumu, depremsellik, jeolojik-hidrolojik ve hidrojeolojik, kaynak özellikleri ve bölgedeki diğer kaynaklara olan etkileri, toprak özellikleri ve arazi kullanım durumları, meteorolojik ve iklimsel özellikler, tarım ve hayvancılık faaliyetleri, peyzaj değeri yüksek yerler ve rekreasyon alanları, bölgenin mevcut kirlilik yükü, etki alanının sosyo-ekonomik özellikleri),
- Projenin inşaat ve işletme aşamasında çevreye olan tüm etkileri,

hakkında ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte ayrı ayrı ve detaylı olarak değerlendirilmekte olup, komisyon üyesi kurumların olumlu görüşleri doğrultusunda ÇED Olumlu Kararları verilmektedir.

Germencik İlçesi, Alangüllü ve Hıdırbeyli Mahalleleri içerisinde meydana gelen çatlaklarla ilgili olarak, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz ile Aydın İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü'nde görevli jeoloji ve jeofizik mühendisleri tarafından, 01.11.2021 tarihinde ön incelemeler yapılmıştır. Ayrıca, söz konusu çatlakların hangi nedenlerle oluştuğu konusunda Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünden istenen görüşe ilişkin olarak, çatlakların sebebinin tam olarak incelenip, ortaya konulmasından sonra gerekli tedbirlerin alınabileceği öngörülmüştür.